СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVII. Ч. 157. Джерзі Сити, Н. Дж., понеділок, 10-го липня 1939. No. 157. Jersey City, N. J., Monday, July 10, 1939. VOL. XLVII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. 4-0807. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1018. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

СЕНАТОРИ ГРОЗЯТЬ УРЯДОВІ ОБСТРУКЦІЄЮ

ВАШИНҐТОН. — У відповідь на заходи прихильників політики президента Рузвелта заставити сенат відкликати свою ухвалу про додання до невтральностевого закону постанови про заборону вивозу амуніції до воюючих сторін прихильники цеї постанови загрозили, що вони доложать усіх старань, щоб до такого відкликання не допустити, а вразі потреби не завагаються вжити й обструкційних засобів.

Вони кажуть, що вже мають за собою 34 сенаторів.

УРЯД ГРОЗИТЬ АРЕШТОМ ЗА ПЕРЕШКОДИ ДОПОМОГОВИМ РОБОТАМ.

НЮ ЙОРК. — Вже коло сто тисяч робітників на допомогових роботах вийшли на страйк тут і по цілій Америці для протесту проти конґресової ухвали, що збільшає їх години праці й обнижає їх заплату.

Тимчасом полковник Сомервел, місцевий адміністратор допомогових робіт, загрозив арештом усім тим, що будуть перешкоджати вести допомогові роботи.

У деяких випадках на допомогу страйкарам вийшли правильні робітники.

ЗАСУД ЗА ЮНІЙНІ НАСИЛЬСТВА.

НЮ ЙОРК. — У місцевім стейтовім суді відбулася росправа проти Джейкоба Шнейдера, делеґата кушнірської юнії, обвинуваченого за вживання насильств, побивання робітників, часто старших віком. Не зважаючи на те, що коло 10,000 робітників уставлялися за Шнейдера, суддя Овен Боган назвав його громилою й засудив на трилітню вязницю. Шнейдера здавна підозрівали за підюджування комуністичних нападів.

ДЮІ ВЖЕ ПЛЯНУЄ КАМПАНІЮ ЗА НОМІНАЦІЮ.

НЮ ЙОРК. — Прихильники кандидатури Томаса Е. Дюія, відомого прокуратора, на уряд президента Злучених Держав уже розвели ширшу акцію. Багато членів Републиканської Партії є того погляду, що як Демократична Партія виставить сильного кандидата, то лише один Дюі буде мати шанси виграти вибори для Републиканської Партії.

ЧІЛЄ ИМЕНУЄ ЖІНКУ ДО ДИПЛЬОМАТИЧНОЇ СЛУЖБИ.

ВАШИНҐТОН. — Чілійський уряд іменував членом своєї амбасади для Злучених Держав панну Алісію Візіру. Це перша жінка в дипльоматичній службі того краю.

ВІДПРАВЛЯЮТЬ ІМІҐРАНТІВ З РОБОТИ.

ГАРТФОРД (Конетикот). — Підприємство Колт Петент Файер Армс відправило зо свого відділу виробу машинових крісів усіх чужинців, себто ненатуралізованих громадян. Заряд заявляє, що давати їм роботу в цім відділі „нерозумно".

ЩЕ ДАЮТЬ ЛОВИТИСЯ НА ОБМАН З БРИЛОЮ ЗОЛОТА.

ДЖЕРЗІ СИТІ. — Морис Розенберґ признався в місцевому стейтовому суді до обману й дістав від судді півтретя року вязниці. Він вимантив $1,185 від одного місцевого рабіна і його дочки, лишаючи в рабіна брилу золота, котра при розсліді показалася брилою міди, тонко покритою золотом.

ПОМЕР СЕКРЕТАР ФЛЬОТИ.

ВАШИНҐТОН. — У таборі Репиден у Вірджінії, де він відпочивав через недугу, помер у 77. році життя Клод А. Свонсон, що від 6 років був секретарем фльоти й заслужився багато для її розвою.

Він сповняв ріжні уряди 46 років і був колись сенатором.

ПОМЕР ЧЕРЕЗ УКУШЕННЯ БДЖОЛИ.

ДИЛОН (Монтана), — Френк Гейзелбекер, 61-літній колишній заступник ґубернатора цього стейту прийшов з городу до хати й сказав своїй жінці: „Я чуюся недобре. Мене вкусила бджола. Як знаєш, це для мене небезпечна річ".

Він упав без притомности й до 20 хвилин помер.

ЕВРОПЕЙЦІ СКЛАДАЮТЬ ГРОШІ В АМЕРИЦІ.

НЮ ЙОРК. — Американські банкирі дістають від якогось часу величезні суми з Европи на переховання на випадок війни. Один з нюйорських банкирів став тростісом для великих европейських інвестицій в Америці на випадок війни в Европі.

ПОЧТА МАЄ ГАРНІ ПРИХОДИ З АВТОЖІРОВОГО ЛІТАКА.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ.— За перший день вожения почтових посилок між почтовим урядом у Філядельфії й центральним летовищем у Кемдені, Ню Джерзі, почтовий уряд дістав в оплатах 3,000 долярів. Великі приходи завдячує передовсім тому, що філятелісти вислали багато листів, щоб мати почтові значки з цього історичного дня.

ПО ВИЛИВІ.

Закотивши штани, Ралф Томлинсон став очищувати болото з дверей свого дому в Морґеді, Кентокі, що був залитий водою виливом ріки. Не зважаючи на лячний стан дому, він тішиться, що остався в живих та що його імення нема між соткою жертв повени.

ВЕЛИТЕНСЬКІ ЗЛОВЖИВАННЯ НА ГОЛОВНІЙ ПОШТІ В ПАРИЖІ.

В головнім поштовім бюрі XVI дільниці в Парижі викрили велитенські зловживання. Слідство виявило, що кілька поштових урядовців забирали собі французькі банкноти, що їх пересилали надавці звичайними листами. Дефравданти міркували, що пошкодовані не будуть жалуватися з огляду на розпорядок, що забороняє пересилати гроші звичайними листами. Одначе кілька пошкодованих звернулися до суду, що перевів слідство, яке виявило винуватців. Дотепер поліція арештувала 10 поштових урядовців. Один з них признався, що в останніх двох місяцях-присвоїв собі 60 тисяч франків.

І СТАМБУЛ МАЄ СЕНЗАЦІЮ.

В однім зо шпиталів у Стамбулі хірурґи перевели на днях операцію у студентки „Еміни", яка стала тепер громадянином турецької республики. Молодий „студент" заявив, що почувається по операції дуже добре і висловив лікарям щиру подяку за привернення йому відповідного полу.

3 МІСЯЦІ ВЯЗНИЦІ ЗА ЗНЕВАГУ ПРАПОРУ.

На терені вільного міста Данциґу поліція арештувала на днях поляка Заборовського з Щепова під закидом зневаги націонал-соціялістичного прапору. Заборовського засудили у приспішеному ході на 3 місяці вязниці.

ЛЕТУНИ ЗГОРІЛИ З ЛІТАКОМ.

Під Візе в Портуґалії трапилася летунська катастрофа. З невідомих причин літак у повітрі почав горіти і впав на землю. Три члени залоги згоріли з літаком.

ЗАСУД СВЯЩЕНИКА.

ПАТ повідомляє, що городський суд у Залізцях засудив о. Івана Цебрівського, адміністратора гр.-кат. парохії в Батькові, пов. Броди, на 6 місяців безоглядної вязниці „за виявлення тайни сповіди". Засуджений о. Цебрівський зголосив апеляцію від цього присуду. Цю вістку подаємо з журналістичного обовязку на повну відповідальність ПАТ-а.

ЗАСУД У ПРОЦЕСІ НАРКОМАНІВ.

У Станиславові скінчився процес проти 9 лікарів, які виставляли рецепти на морфіну налоговим наркотикам. Суд засудив 4 лікарів на кару від 2 до 5 тижнів арешту. Головного наркомана, Хуздікевича, суд засудив на 3 місяці арешту. Худзікевич боронився тим, що налогово заживав морфіну внаслідок одержаних ран на війні. Рецепти на морфіну випрошував благальними проханнями. Усім засудженим суд припинив виконання кари. 5 лікарів суд увільнив від вини і кари.

ТАЄМНА СМЕРТЬ АНҐЛІЙСЬКОЇ АРИСТОКРАТКИ.

Велике враження викликала в анґлійських товариських колах траґічна смерть пані Лясель, братової гр. Гервуд, який одружився з єдиною донькою покійного вже анґлійського короля Юрія V., княжною Мейрі. Паню Лясель знайшли смертельно ранену в її сільській посілості Летенворд у графстві Лестер зо стрільбою в руці. Її перевезли негайно до палати, де вона померла. Покійна була братаницею великого державного мужа, б. премієра лорда Балфура і внучкою князя Ерджіль. Причини самогубства невідомі.

ТРАҐЕДІЯ БУВШОЇ „КОРОЛЕВИ КАРНАВАЛУ".

Перед львівським городським судом станула 19-літня дівчина якій прокуратура закинула, що вона підкинула свою дитину. Виявляється, що підсудна по матурі приїхала до Львова, де мала дістати посаду. З огляду на дужує гарну поверховність і на товариську позицію родини підсудна стала „королевою" минулорічного карнавалу. На одним балі упоїв її один дідич та непритомну повіз до свого мешкання. По якімсь часі підсудна привела на світ дитину. Родина підсудної виреклася, залишаючи її без засобів прожитку, тому вона підкинула дитину перед сирітським заведенням при Кадетській вулиці.

ВИШКІЛ ЛЕТУНІВ.

Президент саскачеванського університету Джеймс С. Томсон оголосив новий курс летунства в університеті, який доведе до дипльоми повітряного летунства. Новий курс, другий свого роду в Канаді, вважається за знак поступу для університету. Він буде включений у календарі колеґії інжинірства під проводом Д. С. Дж. Макензі.

Лише 20 студентів будуть допущених на той курс першого року. Сподіваються, що Лори Ґрей, котрий укінчив інжинірство і попередньо був членом місцевих гакі клюбів, буде давати лекції на цім новім курсі. Більшість цих лекцій і кляс у лябораторії будуть під проводом факультету інжинірства.

БУДЕ НОСИТИ КУЛЮ В МІЗКУ.

З одного шпиталю в Шікаґо випущено 29. травня 12-літню Катерину Дресен з кулею у мізку. Куля попала у дівчину, як недавно два хлопці стріляли собі для вправи. Куля попала в голову дівчини. Вона в такому місці мізку, що небезпечно виймати, одначе дівчина буде жити.

СТРАШНА СМЕРТЬ.

Перед кількома місяцями скажений пес у Подзамчі, кемпінського повіту, покусав 29-літнього Куляка. Покусаний не сподівався, що пес є скажений і не звертався до лікарів. На днях виступили в нього прояви скаженини і щойно тоді відвезли його до клініки в Познані, де Куляк помер по страшних муках.

ЗАСТРІЛИВ НАРЕЧЕНУ.

Мешканець села Світеле, свенцянського повіту, 2-літній Валеріян Лекаревич застрілив з кріса свою наречену, 21-літню Вікторію Буракївну. Опісля Лекаревич сам важко зранився. Його відвезли до шпиталю у Свенцянах. Причина вбивства і намаганого самогубства не відома.

ТРАҐІЧНИЙ ВИПАДОК НА ВЕРХАХ АЛЬП.

Чотири альпіністи, що намагалися дістатись на верх Маршле-Дам, де згинув король Альберт, упали в безодню. Одна альпіністка згинула на місці, інші тяжко ранені.

ПОДІЛ КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ

ЛЬВІВ. — Українська преса подає з Будапешту, що вже появилося перше число урядового „Вістника", що виходить в Ужгороді, в якому знаходяться виконні розпорядки щодо введення в життя тимчасового декрету про управління Карпатською Україною. Один з розпорядків каже про поділ території Карпатської України на 3 округи, а саме: перша з осідком в Ужгороді, друга з осідком у Хусті, а третя з осідком у Берегові. Осідком цілої „угро-руської" адміністраційної території є місто Ужгород.

Наказні посли К. У.

На засіданні мадярської ради міністрів 27. червня б. р. премієр Телекі відчитав список послів з Карпатської України та інших земель, прилучених до Мадярщини, що ввійдуть у склад нового парляменту і сенату в Будапешті. Згідно з предложеним раді міністрів списком, до парляменту й сенату ввійдуть між іншими: Пішта (Степан) Фенцик, Андрій Бродій, Іван Бокшай, Петро Гопко, Іван Голота, Іван Прокопець і Демко.

УСПІХ МОЛОДОГО ПІЯНІСТА-УКРАЇНЦЯ.

ЛЬВІВ. — С. Я. Сапрун, син українського священика з Галичини, осягнув перше місце при кінцевих продукціях на піяні на Вищому Курсі в Державній Консерваторії в Варшаві. Визначні фахівці пророкують молодому піяністові при дальшій праці світлу будучність.

ЗА „НЕОХОТНЕ" ВІДНОШЕННЯ ДО ЛАТИНСЬКОГО ОБРЯДУ.

ЛЬВІВ. — На відкритті „Українського Католицького Інституту Церковного Обеднання ім. Митр. Рутського у Львові" виголосив доклад о. ігумен Климентій Шептицький, у якому виказував красу східнього обряду, дораджував його строго берегти і підкреслив, що цей обряд має так багато скарбів, що нам „не треба запозичувати себе деінде". Польське „Слово Народове" накидається на цей доклад у статті „О. Ігумен Шептицький проти запозичування у латинників". Ґазета критикує о. Шептицького „за виразно неохотне відношення до латинського обряду". І піддає в сумнів, чи це правда, що чим більше уніятська Церква віддалиться від „латинськости" і зачиниться в своїх традиціях і окремішностях, тим лекше знайде шлях до обеднання з православям. Польська ґазета твердить при кінці цієї критики таке: „Проста обсервація життя доказує, що латинська Церква діє більш притягаюче на схизматиків і більш позискує наверненць ніж „східня" Унія". До цього додає „Новий Час", що хто хоче знати трохи більше про „притягаючу силу латинської Церкви", хай загляне до українських посольських інтерпеляцій у церковних справах...

ЛІКВІДУЮТЬ УНІЯТСЬКІ СТАНИЦІ.

ЛЬВІВ. — „Діло" (ч. 141) подає, що з Холмщини забирають з єдиних там уніятських парохій Городла і Грабівця дотеперішніх настоятелів о.о. василіян, а на їх місце прийдуть священики — бувші старшини польської армії. А парохом у Люблині стане професор римо-кат. духовної семинарії, о. д-р Нехай, відомий ревний проповідник польської мови у церковних проповідях. Останні зарядження, видані під натиском люблинського римо-католицького єпископа Фульмана, означають ліквідацію цілого унійного руху в Холмщині.

ПОЗБАВЛЯЮТЬ ГРОМАДЯНСТВА.

ЛЬВІВ. — Проголошено урядовий спис громадян, позбавлених польського громадянства за виступи проти польської держави. Як відомо, такі списки появляються тепер дуже часто. В останнім видно велике число осіб, майже самих українців.

ПОЛЬСЬКІ КОЛЬОНІСТИ ГУЛЯЮТЬ.

ЛЬВІВ. — „Діло" з 24. червня б. р. подає в рубриці „З життя Волині" про напад молодих польських кольоністів з Киверець і сусідніх сіл (коло Луцька) на Евгена Петриківського, бувшого голову „Просвіти" і концесіонера української ґімназії. Напасники звалили Е. Петриківського на землю і тяжко побили киями. Відносини на Волині тепер такі, що ніякий діяльніший українець не є певний свого життя, а принаймні того, чи за яку годину матиме ще цілу голову...

ШУКАЮТЬ ПОЛЬСЬКИХ ДУШ МІЖ УКРАЇНЦЯМИ.

ЛЬВІВ. — Директори і вчителі міських і сільських шкіл, а далі всі польські священики по галицьких містах і селах подіставали спеціяльні письма, якими взивається їх припильнувати, чи від 1918 року яка дитина, що повинна бути римо-католицькою, не вписана як греко-католицька. В письмі подано, що всі громадські секретарі, війти та жандарми допоможуть у тім шуканні. Спеціяльно треба звертати увагу на такі родини, де хтось колись був у римо-католицькім обряді.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади нале іть посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ЧИ ДІЙСНО ВОСКРЕСЕННЯ?

Уся „Росія" — червона і біла — готується до святкування полтавської битви з 1709 року. Совети, як видно з підготови, влаштовують із цього приводу велику маніфестацію. Інші обмежаться певно до ріжних газетних статтей, публікацій чи докладів. Та в тому всьому особливо цікаве для нас те, що як білі так і червоні москалі святкуватимуть однаково, коли йде про розуміння значіння битви під Полтавою, себто того, що означає перемога московського царя Петра Першого, а програ Мазепи, гетьмана України. З цього боку знаменною є стаття Н. Н. Петровського, поміщена в часописі „Новое Русское Слово" з 27. червня б. р.

Отже Петровський стверджує, що московська перемога під Полтавою названа „русским воскресением" і зробила початок тій великій Росії, що існувала після цього два століття. З тою перемогою, як казав цар Петро Перший, положено камінь під заложення Петербурга, при помочі якого „пробито вікно в Европу". З того моменту кінчиться історія „Московської Руси", а зачинається історія — Росії.

До цього додамо, що для таких як Петровський (а також Сталін і їм подібні) гетьман Мазепа, очевидно. тільки „зрадник", якого „дехто" хотів би перемінити на героя свободи, на другого Богдана Хмельницького, коли на ділі це був честилюбний брехун, ошуканець, душогуб і т. п., що хотів незалежної України, щоби бути в ній необмеженим паном.

Наводимо це тільки на те, щоб ствердити, що москалі, якої барви вони не булиб, у нічому не змінились у відношенні до України і її визвольних змагань. Вони далі „виклинають" Мазепу як за давніх часів. У них українські міліонові маси, для яких Мазепа є героєм і символом визвольних соборницьких змагань, це тільки „дехто". Та це байдуже. Важніше те, чи дійсно московська вигра під Полтавою і створення Росії було справжнім воскресенням московського народу. Нам здається, що ні, бо Полтава була ударом як для українського народу так і московського. Бо якби Московщина була обмежилась до своєї території й до того, що могла здобути на сході, то вона булаб також великою державою. Булаб сконцентрувала свої рідні сили для свого розвою. Був би тоді розвинувсь і справжній московський характер природнішим способом. Тоді, можливо, світ не був би свідком большевицького дикунства, від якого приходиться тепер терпіти також і москалям. Бій під Полтавою створив „Росію" коштом України. І що мають москалі з цього штучного твору? Не дав їм той кольос на глиняних ногах розвинутись природньо за царських часів, не дає їм життя і тепер. А й годі буде вічно визискувати Україну! Правда, Полтава мала принести смерть незалежній Україні, але так не сталося, бо Україна, хоч тепер у неволі, є тепер щодо своїх незалежницьких змагань у своїх масах сильнішою, ніж це було в 1709 році.

ОРІЄНТАЦІЇ НА АҐЕНТУРИ

„За нашу і вашу свободу", це було гасло, вжите в маніфесті Пілсудського, коли польське військо вирушило було на Правобічну Україну весною 1920 року проти російського большевицького війська. Цей клич був пущений для омани. Ніхто в Польщі поважно не думав про незалежну Україну, хочби за Збручем, або навіть за Дніпром. Незалежна Україна для Польщі творилаб вічну загрозу, бо це показувалоб, що поляки мусять раніше чи пізніше віддати українській державі Галичину. Тому Польща, **кожна Польща, незалежно від режиму, що в ній панує, робила, робить і буде все робити для того, щоб не допустити до утворення української держави.** Це та правда, якої українці не сміють забувати. Обернувши справу, **також Московщина не буде миритися з українською державою, хочби найменшою.** Знаємо, що 1914 року, за світової війни, Росія прямувала до того, щоб знищити в зародку український рух у Галичині, бо боялася поширення „української зарази" на Наддніпрянщині. А проте, як Варшава, так і Москва в своїй політиці супроти України старалися виступати з „визвольними" гаслами. Царська Росія йшла на Карпати „визволяти підяремну Русь" (Галичину, Буковину, Карпатську Україну), а большевицька Москва теж збирається нас „визволяти" від панування шляхти і буржуазії. Гноблені румунським боярством і польським панством деякі українці в Буковині, Галичині й Волині прислухалися до привабних голосів московських сирен. З того виникла ціла доба „радянофільства" між західними українцями. З другого боку, з ненависти до російської большевицької тиранії, деякі українці з Наддніпрянщини готові були сподіватися допомоги від Варшави проти Москви. Ці настрої використовувала Варшава, щоб показати світові, що, мовляв, Польща має на сході „визвольну місію". Створено штучно небувалу „Прометейську ідею" Польщі, що має помогти визволитися народам сходу від Дніпра аж до Туркестану. У Варшаві й Парижі заметушилися поряд з українцями також „орієнтали": татари, грузини, черкеси, туркестанці. Словом, грає музика, „весна народів" починається. Дійшло до того, що в органі польських „прометейців" — „Оріент" уміщений був портрет Пілсудського, обрамований гербами всіх поневолених народів сходу Европи...

Але в цій ідилії „згоди в сімействі" несподівано появився негармонійний тон, що цілком зруйнував „мир і тишину". Цим рушителем порядку була **Карпатська Україна.** Ціла Польща задрижала від страху й гніву: за Карпатами звилася якась Україна? Полетіли шкереберть усі „прометейські ідеї". Знищити, роздавити, затоптати — це був однозгідний голос польської преси, польської опінії, польських урядів. Хитріші з поляків казали, що треба знищити Карпатську Україну на те, щоб не було каналу, в якому можуть гніздитися „комуністичні щурі". Коли Карпатська Україна показала, що там найменше є місця для большевизму, то поляки знайшли інші „аргументи": мовляв, треба віддати Карпатську Україну мадярам на те, щоб мадяри помогли українцям разом з поляками „бити большевиків". Не минуло й тижня після окупації мадярами Карпатської України, як Варшава обернулася з відомими приятельськими пропозиціями до „комуністичних щурів" у Москві.

Трагікомедія тих українців, що пробують звязати долю України з визвольною місією Москви або Варшави", є в тім, що вони мусять, як той паперовий „танцюра", рухатися в залежності від нитки, котра їх смикає. Наші „радянофіли", під московським диктатом, ідуть до польських консулів з заявами охоти боротися разом з Польщею „за поступ". Ті, що вірили в польський „прометеїзм", мусять заплющати очі перед очевидними фактами і вірять, що то Польща тільки веде „дипломатичну гру", а в дійсності вона, мовляв, хоче утворення незалежних національних держав на сході Европи.

Коли замісць твердих фактів життя люди виставляють свою віру, що має бути так, як їм хочеться, то це показує, що така орієнтація помилкова і безпідставна. Єдиною „підставою" такої орієнтації лишається матеріяльна залежність цих людей від Москви і Варшави. Але там, де рішає ця матеріяльна залежність від чужих, не можна говорити про „українську політику". То собі звичайна **українська аґентура** в інтересі чужих держав. А з аґентурами ідейний спір неможливий. Для поборювання їх треба зовсім інших „аргументів".

Н. В.

Е. Онацький, (Рим).

АМБІТНІСТЬ

Амбітність — слово чуже. Воно походить від латинського „амбіре", що значить „ходити навколо", але вже давні римські кандидати на ріжні виборчі посади своїм упертим і настирливим „ходінням навколо" своїх виборців надали цьому слову той зміст, що його ми знаходимо в усіх сучасних европейських мовах. Амбіцією ми називаємо тепер пристрасне жадання вибороти собі імя і становище в світі, піднестися в якийсь спосіб над сірою анонімовою масою, примусити про себе говорити, довести свою особову вищість осягнути шану і почесті.

Але з цього окреслення поняття амбітности випливає, що вона охоплює цілу низку, або, краще сказати, ціле ступінування споріднених між собою рис людської вдачі. З одного боку амбітність може піднестися до жадання справжньої слави, що означає бажання несмертельности, а з другого боку, через незмірний простір звичайного честолюбства, зійти до рівня порожньої чванькуватости та марнославности.

З огляду на те, що амбітність охоплює таку широку гаму людських почувань, її не можна категорично зараховувати ані до додатних ані до відємних рис людської вдачі. Все залежить від того, на що саме, на яке поле людської діяльности скеровується ота амбітність честолюбника, а крім того також і від того, в якій мірі той амбітник рахується з інтересами і потребами суспільства, до якого належить. Інакше кажучи, амбітність може бути як додатньою, так і відємною рисою в залежності від того, на якому моральному підложжі вона виростає, в супроводі й оточенні яких інших додатних чи відємних рис вона виявляється.

Нема людини, що в тій чи іншій мірі не булаб амбітною. Трудно навіть собі уявити, що булоб з усією людськістю, колиб люди були цілковито позбавлені амбітности. Можна здогадуватися, що вони ще досі блукалиб, мов ті дикі звірі, десь по горах та лісах. Сама земля виглядалаб тоді цілком інакше, бо амбітність це справжні дріжджі цивілізації. Подібно до того, як для фізичного розвою людського роду на землі натура привязала до акту розмноження незвичайну чуттєву насолоду, так і для розвою духових сил людини натура надала їй безконечні втіхи задоволеної амбітности. „Задоволення, каже італійський фізіольог Монтеганца („Ля Фізіольоґія дель піачере" 1933, ст. 131), що його відчула перша людина, переборовши якусь трудність, напевно цілковито винагородила її за зроблене зусилля, людина таким чином знайшла нове джерело втіхи".

І саме тому, що задоволення амбітности походить не стільки від **посідання** якоїсь речі, як від утіхи **здобуття** жаданої речі; не стільки від самої **речі**, як від тієї **ціни, що ми самі** їй надаємо, кристалізуючи навкруги неї наші жадання, напрямок нашої амбітности красномовно промовляє про суспільну вартість самої нашої особи. Бо одну людину амбітність штовхає на шлях політичного демагога, що, пянючи своїм впливом на масу, цілковито забуває за ті обовязки перед суспільством, що такі впливи на масу накладають на людину; другу людину амбітність виводить на шлях довгого службового мовчазного шляху, в кінці якого мріє якийсь найвищий ордер св. Анни чи св. Юрія, чи якого іншого святого; третю людину амбітність підюджує чимсь визначитися на полі науки, прокласти нові шляхи для переможного ходу людської думки; четверту примовляє вперто працювати, щоб заробити добрі гроші і мати можливість ними все і всіх купувати; пяту виганяє на сцену театру, вабляки обіцянками оплесків та великих літер назвища на афішах, розвішаних по цілому місті; шесту ставить у лави народних працівників, що мають надію причиниться будькою цеглиною до розбудови рідної Батьківщини; сему виводить на шлях геройської смерти, на подив і память потомків, щоби потім міг сказати батько синові:

„Молись,
Молися, сину! За Вкраїну
Його замучили колись..."

Відповідно до всіх цих ріжних виявів амбітности (і ми зазначили тут тільки **деякі** з них), ми й повинні по ріжному відноситися до „амбітних" людей: мусимо кожного разу аналізувати, скільки **суспільно-пожиточного** виявляється в амбітності тієї чи іншої людини (бо амбітність почуття чисто суспільне і може виявлятися тільки в суспільстві), а також скільки **індивідуально-оправданого** є в тій амбітності, бо суспільно-пожиточна амбітність може бути тільки в такій людині, що **дійсно** (а не в самому тільки бажанні) чимсь перевищує своїх громадян, чи то фізично (як спортовець), чи то розумово (як людина науки або письменник), чи то волею і морально (як провідник політичного чи релігійного руху) і тому має виправдане право жадати відповідного визначення та підвищення.

Давня приповідка твердить, що „мало вартий той салдат, що не надіється бути генералом". Проте, щоб зробитися генералом, не досить надіятися. Треба перейти довгу й тяжку школу практичної й теоретичної стратеґії, треба мати добрі здібності, щоб ту школу відповідно зрозуміти і присвоїти, треба мати багато часу, щоб перейти один по одному всі оті щаблі, що ведуть до генеральського чину. Це саме треба булоб сказати і про всяку іншу галузь людської діяльности. Спеціялізація в кожній галузі науки і техніки дійшла таких розмірів, що кожна амбітна людина мусить довго і вперто над собою працювати... Але такий стан річей триває тільки в так званій нормальній стадії життя відповідного суспільства. Колиж вибухає революція, ситуація відразу відміняється: перед кожним амбітником відкривається просто необмежені можливості. З огляду на брак і на неможливість переведення справжньої контролі здібностей і знання кандидатів, кожна наймізерніша людина починає претендувати на найвідповідальніші посади і починає вести за них запеклу боротьбу. В нормальних умовинах життя держави відбувається, як ми вище зазначили, розділ амбітників по **всіх** галузях людської діяльности, відповідно до природних нахилів і здібностей людини, і в суворій конкуренційній боротьбі, на гору вибиваються тільки дійсно вартісні елементи; з моментом революції, коли в приватних справах починають відчуватися наслідки економічної і фінансової кризи; коли праця в наукових установах віддалить на далекий задній плян; коли навіть у війську занепадає почуття дисципліни і субординації, майже всі амбітники опиняються зрештою на полі безоглядної політичної боротьби, що обіцяє їм усі ті задоволення, яких вони вже не можуть знайти на інших полях людської діяльности... Досить згадати відоме явище „отаманії" в українській національній революції...

Майже всі амбітники. Власне, не всі, а тільки майже всі. Бо незначна група амбітних людей, ота, що належить до амбітніщої „аристократії", залишається й далі на своїх місцях, що їм їх визначила природа і якийсь непереможний потяг їх гордого духа. І тут, змагаючись проти всіх і вся, переборюючи злидні і мізерію, не зважаючи на ні які „модні" гасла і напрямки, вони вперто продовжують іти своїм власним шляхом — шляхом далекої, дуже далекої, може бути посмертної **слави**.

В цій своїй вищій формі амбітність — це непереможна потреба великої душі продовжити своє існування поза межі звичайного земного життя; це — палюча жага несмертельности, що не може прийняти смерти, як цілковитого зникнення; це — пристрасне (і часто навіть несвідоме: дивись у Шевченка: „Мені однаково, чи буде той син молитися, чи ні") жадання сильної особовости, свідомої своєї неповторности, залишити по собі твори, що неслиб у вічність печать її творчого духа; це — безсумніве багатство духового життя, що не може задовольнятися рамками життя фізичного...

(Кінець буде).

Д-р Л. Мишуга.

ШЕВЧЕНКО і ЖІНКА

(Жінка в житті і творах поета).

(4)

Катерина вийшла мовчки з хати, взяла землі під вишнею і на хрест почепила і пішла селом:

Плаче Катерина,
На голові хустиночка,
На руках дитина.
Вийшла з села — серце ниє,
Назад подивилась,
Покивала головою
Тай заголосила.
Як тополя, стала в полі
При битій дорозі,
Як роса та до схід сонця
Покапали сльози.
За сльозами за гіркими
І світу не бачить,
Тільки сина пригортає,
Цілує та плаче.
А воно, як янголятко,
Нічого не знає,
Маленькими ручицями
Пазухи шукає.

Потішаючи бідну покритку, Шевченко не радить їй жалуватися перед людьми на свою недолю, бо люди гнуться як ті лози, куди вітер віє, і карають того, кого Бог карає:

Серце моє!
Не плач, Катерино!
Не показуй людям сльозив,
Терпи до загину.
А щоб личко не марніло
З чорними бровами,
До схід сонця, в темнім лісі
Умийся сльозами!
Умиєшся — не побачать,
То й не засміються,
А серденько відпочине,
Поки сльози ллються.

А над Івасем, малим бідним байстрятем, болів поет у такий спосіб:

Сирота собака має свою долю,
Має добре слово в світі сирота,
Його бють і лають, закують в неволю,
Та ніхто про матір на сміх не спита.
А Івася спитають, зарання спитають,
Не дадуть до мови дитині дожить.
На кого собаки на вулиці лають?
Хто голий, голодний під тином сидить?
Хто лобурів водить? Чорняві байстрята...
Одна його доля — чорні бровенята;
Та й тих люди заздрі не дають носить.

Кохайтеся, чорнобриві, як серденько знає, дораджує поет дівчатам, але разом з тим дораджує їм і шануватися, щоб не довелось їм, як тій нещасній Катерині, москаля шукати!

Живе Шевченко серед гарних людей, але на чужині. А серце його рветься в Україну:

Україно, Україно!
Ненько, моя ненько!
Як згадаю тебе, краю,
Заверне серденько!

Поет болів душею, що ніхто не бачить у світі, як закована в кайдани Україна, неначе та сирота, понад Дніпром плаче. Він болів, що її бачить тільки ворог, котрий її поневолив, а тепер сміється над нею.

І до нього він відзивається:

Смійся, лютий враже!
Та не дуже, бо все гине;
Слава не поляже,
Не поляже, а розкаже,
Що діялось в світі,
Чия правда, чия кривда,
І чиї ми діти.
Наша дума, наша пісня
Не вмре, не загине.

Шевченко відчував, що тих його болів, тих думок, там у Петербурзі, у столиці Росії, яка поневолила Україну, ніхто не відчує і не зрозуміє. Тому він оті думи, ту свою першу книжечку висилає в Україну:

В Україну ідіть, діти,
В нашу Україну.
Там знайдете щире серце
І слово ласкаве,
Там знайдете щиру правду,
А ще може й славу.

За рік по „Кобзарю" появилася 1841 р. у Петербурзі найбільша Шевченкова поема „ГАЙДАМАКИ", для якої підкладом стали народні бунти в Україні з 1768 р., звернені проти польських панів. Нарід піднявся, бо з давньої козацької слави осталися тільки руїни, бо:

...люди мруть,
Конають у тюрмах, голі, босі...
Діти нехрещені ростуть,
Козацькі діти, а дівчата,
Землі козацької краса
У ляха вяне...

Шевченко змальовує в тій поемі картини, грізні й жахливі:

Україна, знай, горить,
По селах плачуть голі діти;
Батьків немає.
Шелестить
Пожовкле листя по діброві,
Гуляють хмари, сонце спить,
Ніде не чуть людської мови,
Звір тільки виє, йде в село,
Де чує трупи.

І ось між такі картини вплітає поет свою Оксаночку. Ось надбігла вона до сироти Яреми, що нетерпеливо жде на неї. Як з неба злетіла, усміхнулась, сіла й обнялися:

„Серце моє, зоре моя,
Де це ти зоріла?"
„Я сьогодні забарилась:
Батько занедужав,
Коло нього все поралась",
„А мене й байдуже?"
„Який бо ти, їй же Богу!"
І сльози блиснули.
„Не плач, серце, я жартую".
„Жарти!"
Усміхнулась.
Прихилилась головкою,
Та й ніби заснула.

І поплила солодка розмова. Та це не легко розказати:

Як козак чорнявий
Під вербою над водою,
Обнявшись, сумує,
А Оксана, як голубка,
Воркує, цілує,
То заплаче, то зомліє,
Головоньку схилить:
„Серце моє, доле моя!
Соколе мій милий,
Мій"...
Аж верби нагинались
На таку мову.
Ото мова. Не розкажу
Мої чорноброві,
Не розкажу проти ночі,
А то ще присниться.
Нехай собі розійдуться
Так, як і зійшлися:
Тихесенько, гарнесенько,
Щоб ніхто не бачив
Ні дівочі дрібні сльози,
Ні щирі козачі.

І ота Оксана падає жертвою сваволі польської шляхти. І Ярема мститься за народні кривди і за свою Оксаночку. І мститься з гайдамаками так, що поет просить блідого місяця, щоб зайшов за хмари і не глядів на ту страшну пімсту.

Про свою Оксаночку згадує ще Шевченко і в поезії „Оксані К...ко", написаній 1841 р. на память того, що давно минуло:

...Оксано, чужа чорнобрива,
І ти не згадаєш того сироту,
Що в сірій свитині, бувало, щасливий,
Як побачить диво — твою красоту;
Кого ти без мови, без слова навчала
Очима, душею, серцем розмовлять,
З ким ти усміхалась, плакала, журилась,
Кому ти любила Петруся співать?
І ти не згадаєш... Оксано! Оксано!
А я й досі плачу й досі журюсь,
Виливаю сльози на мою Марьяну,
На тебе дивлюся, за тебе молюсь.
Згадай же, Оксано, чужа чорнобрива,
І сестру Марьяну рястом увквітчай,
Часом на Петруся усміхнись, щаслива,
І хоч так, як жарти, колишнє згадай.

Для Маряни неможливо повірити, щоби могли розійтися ті, що люблються і далі жити:

Хіба було коли в світі,
Щоб ті, що кохались,
Розійшлися, не взялися,
Живими остались?

Ні, це тільки сліпі кобзарі припускають, що це можливе:

То кобзарі вигадують,
Бо, сліпі, не знають;
Бо не бачать, що є брови
Чорні й карі очі,
І високий стан козачий,
І гнучкий дівочий;
Що є коси, чорні коси,
Козацька чуприна,
Що на мову на Петрову
В глухій домовині
Усміхнуся, скажу йому:
„Орле сизокрилий!
Люблю тебе й на тім світі,
Як на цім любила".

Ось про яку любов просить поет свою Оксаночку згадувати!

„Кобзар" і „Гайдамаки" покрили відразу Шевченка славою в Україні.

Всюди відчули, що це зявився геній. Прямо чуда-дива розказували серед освічених кол в Україні про людину, котра до 24 року була кріпаком, а, вийшовши на волю, написала українською мовою щось таке, від чого при читанні, як казав Квітка, аж волося дубом ставало.

(Далі буде).

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

УВАЖАЙТЕ НА МІСТА, ПАНОВЕ.

Бувший президент Гувер піддає публично думку, щоб держави згодилися не бомбардувати цивільного населення.

Це ще пів біди заставити держави згодитися на це, але хто їх заставить держатись обіцянки?

ПОДВИННА ВІТЧИНА.

Граф Телекі, мадярський премієр, у своїй промові до конгресу вчителів повчав їх, що мадяри мають два роди „простору для життя": один справжній, на якому вони живуть, а другий бажний ними, на якому вони хотіли б зажити.

Це трохи нагадує на казку про те сотворіння, що, дивлячись на бика, казало: „Ох, коби мені так та роги! От я би всьому світові показала".

ОБОРОНЦІ АМЕРИКИ.

Появилося в американських газетах донесення про „фірера" Німецько-Американського Бунду, що, мовляв, на випадок війни між Злученими Державами й Німеччиною члени Бунду будуть битися по стороні Злучених Держав, проти Німеччини.

Менше-більше в той самий час газети доносили, що комуністичний провідник Злучених Держав заявив аналогічно, що на випадок війни між Америкою й Росією американські комуністи будуть битися проти Росії, за Америку.

Ці заяви ставлять перед читачами цих газет цілу низку питань: Чи щиро говорили лідери цих рухів, чи просто підводили москалів? Чи не думали вони, що до таких воєн не може прийти й що через те такі заяви давати нічим не грозить? Чи виходили з глибокого переконання, чи може з опортунізму?

ПОЛІТИЧНИЙ УЧИТЕЛЬ?

Живе в теплих краях ящірка хамелеон, що не має на свою оборону ні сили, ні скорости, ні ідовитих зубів, але зате має таку шкіру, що в один мент прибирає барву предмету, на котрий ящірка полізе: полізе вона на лист, шкіра зеленіє, полізе на кору, шкіра брунатніє.

Звісно, таку звірину важко доглянути, і це їй облекшує з одного боку уникати ворогів, а з другого боку ловити добичу.

Чи не вчилися правил політики від цього хамелеона ці нові добровольці до оборони Америки?

КЛОПІТ СПОКІЙНОЇ МАТЕРИ ЗО СВАВІЛЬНОЮ ДИТИНОЮ.

Закликує польський уряд польську пресу поводитися спокійно й терпеливо, бо, мовляв, кріза за Данціґ уже минула.

Цим польський уряд мимоволі признав, що польська преса не поводилась ні спокійно ні терпеливо й своїм поведенням не причинялася до заспокоєння відносин Польщі з сусідами.

Подруге, польському урядові здається, що вистарчить сказати польським газетам поводитися спокійно й терпеливо, а вони це зараз можуть зробити. Він нагадує на ту матір, що думає успокоювати свої свавільні діти в цей спосіб, що каже дітям сидіти тихо й думає, що це вже вистарчає, щоб діти вспокоїти.

Гелен Сарджент, наглядниця психольоґічної клініки при Нортвестерн Юніверсіті, описувала раз таку матір, котра, дізнавшися від клініки, що її синок дуже нервовий і потребує спокою, почала його вспокоювати в цей спосіб, що заставляла його йти до ліжка, коли він не хотів; забороняла йому слухати зворушливих радіових програм, які він хотів слухати; заставляла його сидіти без руху перед кожною їжею і т. і. Не зважаючи на це все вспокоювання, хлопець був далі нервовий, кидався на ліжку, мав лячні сни, скреготав зубами, а в день був незгідливий з дітьми й плаксун. І як могло бути інакше, каже Сарджент, коли мати з одного боку вспокоювала дитину, а з другого боку сама вганяла по хаті від одної роботи до другої, „наповняючи цілу атмосферу тріскаючою електричністю"?

Те саме можна сказати й про польський уряд: шо з того, що він скаже газетам поводитися спокійно, коли самий уряд метушиться, як посолений пискор, кидається на всі боки, коли його міністри вганяють по Европі, як шевці по ярмарку, кричать на радіо тут, говорять вислови від шаблями там, скреготять зубами дейнде?

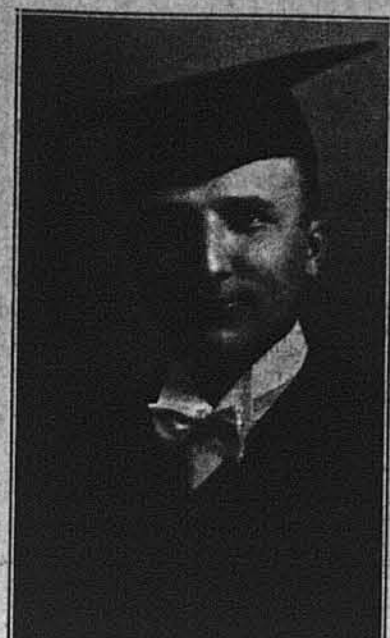
Навіть якби це преса вспокоїлася, себто перестала писати про ці всі нервові киданя уряду, то чи не зробить ця сама мовчанка враження повної байдужности: мовляв, як можна писати щонебудь про такий уряд? Його ввесь хіба до Піярів післати!

МИРОН КАСІЙ.

Нова українська професіональна сила.

Інжинір Мирон Касій, син покійнього Степана й Анни, з дому Орун, член У. Н. Союзу, предсідник 94. відділу У. Н. Союзу в 1937 р. Покінчив інжинірські студії й одержав „Degree of Bachelor of Mechanical Engineering" в „Detroit Institute of Technology".

Щасть, Боже, на новій дорозі!

БУЛИ САМІ ВИЗНАЧНІ ЛЮДИ І ПЕРО ПРОПАЛО.

Коли король і королева гостили в Вінніпегу 24. травня, вони між іншим підписалися в книзі визначних гостей у будинку леґіслятури. Доступ до будинку мали на той час тільки самі вибрані люди. Кілька хвиль по тім, як король і королева підписалися, завважив послугач, що перо з срібної ручки, яка була в руках їх світлостей, десь зникло. Хтось із визначних гостей витягнув перо і сховав собі.

З РУХУ ПО ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗУ.

АРНОЛД, ПА.

В неділю, 25. червня, окружний організатор п. В. Загаєвич прибув до нашої громади на надзвичайні збори молодечого 395-го відділу У. Н. Союзу, котрі відбулися в церковній салі. Крім членів відділу був приявний уряд 296 відділу. Організатор виголосив одногодинний реферат, доказуючи на основі предложених статистичних дат, що нема для нас, українців, кращої організації понад Батька Союзу. Вислід реферату був такий, що вже вписалось до обидвох відділів 27 нових членів, а життя у молодечім відділі оживилось. Наша громада вдячна У. Н. Союзові, що прислала організатора вже вдруге, а ми, союзовці докажемо ділом, що вміємо це оцінити. Ми довідались від п. Загаєвича, що оцінка грамот У. Н. Союзу виносить 156%, що доказує, що У. Н. Союз стоїть фінансово дуже добре, далеко краще від подібних асекураційних великих компаній. Провідні громадяни так глибоко перенялись рефератом і покликом до спільної праці, що наш старий союзовець Петро Зілінський зараз вписав сина Евгена, а другий з черги піонір Союзу, Д. Пельц, вписав жінку, дочку і два сини. І гром. А. Лобур вписав сина Льва, а гром: М. Карсон жінку, дві дочки і два сини. Крім того забирали голос і покликували до співпраці секретар відділу 296, В. Кузмиха, і Антін Пітух, секретар 395-го відділу, гр. Пельц і гр. Зілінський з їхніми дружинами, як також секретар Василь Кузмиха їздили до Форд Сиі, де виголосили заохочуючий поклик у відділі 63 У. Н. Союзу, особливо гром. Зілінський додав потухи, так, що завдяки запобігливій праці п. Загаєвича зорганізувався молодечий відділ імени Тараса Шевченка, покищо з 38 членами, і то впродовж трьох днів. Ми хочемо вірити, що так як ми, так і всюди зрозуміють потребу організування нових кадр до У. Н. Союзу. По всіх закутках в Америці не повинно бути ні одної української особи, котра не булаб у нашім могучім Союзі. Як слушно говорив на зборах у Форд Сиіті гром. Зілінський, що як би мати таких 20 Загаєвичів, то Союз скоро мав би 100,000 нових членів.

Ми вже дочекалися наймодерніших грамот у своїй рідній організації. То чи це не народний гріх, коли не вписуємо своїх дітей до У. Н. Союзу? Тому, всі до діла! Покажім, що скоро зробимо Союз такою могутньою організацією, що матиме 100,000 членів.

Василь Кузмиха, секретар зборів і від. 296.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

СХАМЕНІТЬСЯ!

На що нам треба української преси в Америці? Думаю, що на піддержання духа нашої іміграції, на поглиблювання національної свідомости та придержання нашої молоді при українстві. А також на піддержування духового звязку між тими, що є з української крови.

Часописи мають піддержувати нашого українського духа, а не його вбивати. Це найважніше. Мають бути виявом визвольних змагань українського народу і нашої волі дати звідси з Америки якнайбільшу поміч тим змаганням. І мають бути зразком культурности українського народу. Зате в ніякому разі не вільно їм нерозважним писанням шкодити українському імені й українській справі та деморалізувати овоєю некультурністю не то старих імігрантів, але ще й молодь.

Коли я забираю голос у цій справі, то тільки тому, що вже не стає терпцю, що є в нас така газета як „Наш Стяг", що вся переповнена поганою лайкою, що постійно нападає на наші найважніші народні установи й особи. Оте її „лаяння" перейшло вже всі границі. І тому мусить бути положений кінець отій деморалізаційній роботі.

Не належу до ніякої політичної партії. І мені здається, що я є вирозуміла на ріжні наші недомагання. Не маю ніякого упередження ні до соціялістів, ні до гетьманців, ні до націоналістів. Але те, що тепер можна вичитати в гетьманським „Нашім Стягу", то це може вивести з рівноваги і найбільш холоднокровних.

Що слово — оплюгавлювання. Все, що не гетьманське — чорне. Навіть те, що є виявом тільки нашої культури. Не подобається, наприклад, гетьманцям фільма „Україна в огні". Пишуть про цього такі небилиці, що ніби під Польщею можна булоб дійсно знимати фотографії з пацифікації. Я була в 1930 р. свідком тих варварств Польщі. Бачила побиття. Бачила руїни наших інституцій. А не можливо було знимати одної знимки, бо зараз арештували. А хто дещо здійсняв, то за те добре відпокутував. Тому і не диво, що і з нової пацифікації нема таких образів, які ми може хотіли би бачити. Чи за це треба зараз ганьбити? Краще самому поїхати і самому привезти знимки. Таке поступовання буде відважним, чесним і патріотичним. І чи можна вічно писати про те, що „покрали гроші"? Для кого це? Хіба для ворогів, бо наш загал має повне довіря до „Обєднання", так, як я маю своє особисте довіря, бо переконалася, що все доходить у порядку і в призначене місце. До надужить, якби вони де були, треба поступати в розважний і чесний спосіб. Тоді кожний розумний чоловік погодиться з таким поступованням, бо всі ми хочемо порядку і контролі. А-ле постійно кричати про яхкись „злодіїв", це та деморалізація, якою покорпистовуються хіба наші вороги на нашу некорисьть.

А вже серце рветься з болю, коли читати те, що пише „Наш Стяг" про Карпатську Україну. Простий розум казав би думати, що ні гетьманці ні збудували Карпатської України, ні націоналісти її не завалили. Загарбали її мадяри і знущаються над нашим народом, катують його. А гетьманці, замість нести їй поміч, виписують несотворені речі против українців-націоналістів. Підчас критичних днів, які переживала Карпатська Україна, слухала я по цілих днях радія і слідила за кожною вісткою, яку подавали американці через радіо. З одного боку приходилось утирати сльози, а з другого — серце мало не пукало з радости, як слухалося тих золотих слів похвали для Січовиків за їх геройську оборону Карпатської України. А тут знайшлись наші люди, що завзялись тепер в українців в Америці й у нашої молоді знищити те все, що ми чули від чужих людей, що висказувалися з найбільшим подивом про геройство наших синів — Січовиків з Карпатської України. Хочуть доконче нас переконати, що там було дуже зле, що тут не дописав командант, там урядовець, а там богослов... Звідкиж той наш поневолений нарід міг набрати такої великої практики, щоб усе виходило якнайліпше, без помилок? І ще в таких обставинах? Деж ми могли набрати тих дипльоматів і високих військових достойників? Там була гетьманська держава з цілими дипльоматами, генералами і гетьманами. А скільки там наробленo помилок! І то ще яких! Щож тепер вимагати від бідних селянських синів, коли вони тут і там не дописують?

А вже „гуляйпольцями" хай таки не лає бідних галичан чи закарпатців той, що вийшов „з широких степів". Тим я не хочу, борони Боже, боронити галичан, але якщо „Наш Стяг" має бути тим, що комусь закидає „гуляйпільство", то я вже не знаю, чи ще може бути більше пресове „гуляйпільство" як те, що виходить з „Нашого Стягу". Або погляньмо на писання якогось „обсерватора" з Ню Йорку. Цеж треба, щоб людині вже цілком перевернулось у голові, щоби писати, що це завдяки писанням „Нашого Стягу" відбувся — Український День на Світовій Виставі в Ню Йорку. Чисте божевілля! Бож у „Нашому Стягу" ніколи не було ні словечка про якусь заохоту, щоб українське громадянство поперло ту справу і взяло громаду участь в „Українськім Дні". І ще це за писання, що „радше, щоб того Дня не було". Я на Українськім Дні не була, але слідила добре за тим, хто помагав тій справі. Гетьманський „обсерватор" добачив там тільки все погане. Обрався навіть за великого музичного знавця і здорово ганить спів хору під проводом Олександра Кошиця. Та чи може хтось повірити, щоб проф. Кошиць виступив публично з непідготовленим хором? Хіба гетьманська злоба може таке написати і то про хори моході з поблизьких українських католицьких парохій, які вже нераз співали під проводом проф. Кошиця. Або чи не є це смішним писати, що в артиста такої міри як М. Голинський вийшов добре тільки спів пісні „Гетьмани"! Що за дешевенька гетьманська пропаганда!

Колиж гетьманський „обсерватор" так гостро зганив безладдя Українського Дня, то я вже мушу сказати і про деякі мої враження з гетьманських імпрез. Бачила я повно „безголов'я і безладдя" у гетьманців, але не писала про це, бо думала, що це українці, що чейже хотілиб добре робити, а не нам на шкоду. Пригадую собі, наприклад, як мені паленіло лице з сорому при посвяченні гетьманського літака „Київ". Тоді то запрошена на те свято якась німецька організація зробила дефіляду. Постояла, а не діждавшись нікого з гетьманської старшини, а навіть з рядовиків, розійшлась. От влаштовують люди паради, ніби на якийсь військовий лад, а не знають примітивної поведінки. „Наш Стяг" пише про „галабурди" націоналістів, та зробив би краще, колиб звертав увагу на гетьманські „галабурди", що компромітують українців. Я про це не писала до ніякої газети, але коли тепер гетьманці взялися за таку чорну роботу, що обкидують болотом усіх і вся, то годі мовчати.

Нічого іншого не хочу від гетьманців, але щоб стали людяними, культурними. Цього року була я на „Свяченім", влаштованім одною українською парохією. З того „свяченого" вийшла я з великим національним пригнобленням, бо була змушена слухати, як якийсь гетьманський старшина, чи підстаршина, зневажав у негідний спосіб наших померлих героїв. Не треба бути „одвістом", бо я не належу до ОДВУ, щоб обуритись на таке дике поведення, і то ще на „Свяченім". Пишете, що націоналісти наробили в Карпатській Україні повно ріжних ранґ. А погляньте, скільки то ранг є у вас, що ніхто і визнатись на тім не годен. Тільки видно, що якась „ранґа", а потім чуєте, як та „ранґа" зневажає в негідний спосіб навіть тих, що замордовані нашими ворогами... І про це не булаб я ніколи писала до газети. Але далі так бути не може, бо мусить бути кінець тій деморалізації.

Може є ще хтось у гетьманській організації, що здержить це „гуляйполе". А як ні, то таки все громадянство мусить постояти за те, щоб наші сили не були витрачувані на нищення ворогів, а не винищування себе самих. Ми мусимо затягнути всі наші сили до праці для України. Праці треба, а не лайки. Признаюся, що пишу те все з дуже великим жалем. Але дійшло до цього, що не могла далі терпіти і мусіла це написати.

Анастасія Кочан,
Джоліет, Ілл.

ДАРУНОК ЯПОНІЇ.

Японський уряд подарував Гелені Келер, відомій глухій і сліпій лекторці й письменниці, що виправлену з японською поліцією собаку на провідника. Називається вона Казан Го й належить до породи негавкаючих собак.

ЖЕРТВА СПОРТУ.

С. Мот Вулі, 22-літній капітан дружини в гру „поло", що помер в однім нюйорськім шпиталі, як його кінь підчас цієї гри впав і привалив його собою.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

БОСТОН, МАСС. Місячні збори Тов. ім. Евгена Коновальця, від. 238., відбудуться в вівторок, 11. липня, в церковній гали, в годині 7. вечором. Проситься всіх членів, як старших так і молодіж, явитися на цих зборах, бо є важні справи до полагодження. Наше Союзове свято вже близько та треба, щоби все було впорядку складено і кожний знав свій обовязок до виконання на святі. Є й інші справи до полагодження. Всі члени, котрі довгують, повинні вирівняти свої вкладки і більше незалягати без потреби, бо вим здержується з висилкою грошей до головної каси. Хто надумався і хоче вступити в ряди Союзоців, як старший так і діти, повинен явитися на цих зборах. Союз прийме всіх, хто бажає мати найкраще і найпевніше забезпечення для себе й своєї родини. — П. Мороз, гол.; Й. Бербелицький, кас.; Н. Давискиба, секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Місячні збори Тов. Вільних Козаків, від. 316., відбудуться в четвер, 13. липня, в У. Н. Домі, 831 Джозеф Евеню, в годині 8. ввечір. Проситься всіх членів прийти на ці збори і вислухати звіту урядників і контр. комісії, котрі здадуть справоздання з піврічного діловодства. Проситься тих членів, що довгують більшу суму до тав. каси, щоби кожний сплачував позмозі. — П. Ковтун, гол.; К. Кульчицький, кас. В. Іванців.

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ

Дня 3. липня 1939. року помер у Вунсокет, Р. А.,

СЕМЕН РОГОЖИН,

довголітній член Тов. Запорозька Січ, від. 206. У. Н. Союзу в Вунсокет, Р. Ай.

Покійний походив зо села Калагурівка, повіт Скалат, Галичина. Родився 3. квітня 1873.

Похорон відбувся 6. липня при участі членів відділу 206. У. Н. С., родини і знайомих. Тлінні останки відпроваджено до української прав. церкви св. Тройці, а потім на місце вічного спочинку.

Земля Йому пером!

І. Кокольський, секр.

XI. ЗВИЧАЙНИЙ ЗІЗД ЦЕНТРАЛЬНОГО СОЮЗУ УКРАЇНСЬКОГО СТУДЕНТСТВА

В днях 17—18. червня ц. р. відбувся у Відні XI. Звичайний Зізд ЦеСУСа, що завершив 17. рік діяльности української студентської централі, 17. рік праці обеднаного українського студентства.

Наскільки розуміє українське студентство вагу таких зіздів ЦеСУСа, видно вже хоч би з того, що навіть осередки українського студентства, що лежать далеко від Відня, як напр. Брюсель, Париж, Рим і т. п., вислали своїх спеціяльних делегатів на цей XI. зізд, не дивлячись на фінансові труднощі, що з ними бореться кожна студентська організація.

Та не тільки студентство, але й старше громадянство виявило належне розуміння праці ЦеСУСа. Своєю численною присутністю на святочній частині XI. звичайного зізду ЦеСУСа, як також і цілим рядом привитань зіздові, показало старше громадянство, наскільки цінить і цікавиться працею обеднаного студентства, працею ЦеСУСа.

В „Гербовій салі", прикрашеній українськими прапорами з націоналістичним гербом і бюстами бл. п. Евгена Коновальця і Симона Петлюри, можна було бачити українську молодь зо всіх сторін світу: з Краю, з еміграції в Европі, в Америці й Азії.

У звіті управи було крім внутрішньої діяльности теж належно висвітлено працю ЦеСУСа на міжнародньому полі, що являється одною з найважніших ділянок праці управи. Ця праця появилась у виступах представників ЦеСУСа на восьмох міжнародніх конгресах CIE, ICC і інших; влаштованню українських пропагандних вечорів з нагоди тих же міжнародніх студентських конгресів та участю у виставах чи то міжнародньої студентської преси, чи то мистецтва і культури.

Не дивлячись на несприятливі умовини, в яких опинилась управа ЦеСУСа в 1934. році, вдалося всеж вислати на феріях того року свою двохчленну делегацію на конгрес CIE (Міжнарод. Студ. Конференція) в Нотінген — Англія. В томуж часі відбувся і конгрес ICC (Міжнарод. Студ. Поміч) у Буфелон біля Парижа, на який ЦеСУС знову був заступлений двома делегатами.

В 1935. році взяв ЦеСУС участь у двох конгресах: ІСЛ (Міжнарод. Студ. Ліга), що відбувся в Карлові, Болгарія та CIE в Празі. Підчас конгресу в Празі видано було меморіял у справі переслідувань у 1934. році українського студентства на ЗУЗ та замкнення їх (понад сто) у концентраційному таборі Береза Картузька.

В 1936. році вислала управа ЦеСУСа своїх делегатів на конгрес CIE в Софії. На цьому конгресі, щоби паралізувати заходи французів, втягнути до CIE московсько-большевицьке студентство, внесла українська делегація на пленумі конгресу обоснований меморіял-протест проти цього наміру французького студентства. Справа ця викликала навіть покинення деякими франкофільськими делегатами на кілька день зізду, але остаточно точку прийняття московсько-большевицького студентства в CIE відложено до наступного конгресу CIE, що відбувся в Парижі. Але й там це питання не було вирішене, бо конгрес майже ввесь час примушений був зайнятися справою участи української спортової репрезентації в Студ. Олімпіяді в Парижі.

Підчас конгресу CIE в Софії (р. 1936.) відкрито виставу культурної діяльности студентства та студентської преси, серед якої був теж український відділ, що — до речі — під оглядом числа і змісту виставлених видань був одним із найбагатших. Як зовнішній вияв самостійности українського студентства у міжнародньому житті, висів — поперше від ряду літ — український прапор між прапорами інших державних націй, яких студентські делегати були на тому конгресі.

В цьомуж році підчас олімпійських ігрищ у Берліні видав ЦеСУС меморіял „До молоді спортовиків цілого світу", який передано також високим офіційним особам німецької та інших держав.

1937. рік був для ЦеСУСа одним з найбільш успішних у нього на міжнародньому полі хоч умовини, серед яких приходилось працювати українському студентству, були куди гірші. В квітні цього року брав ЦеСУС участь у міжнародній виставі культури й мистецтва, що відбулася в Неаполі, висилаючи там вибрані мистецькі твори студентів артистів-малярів, мистецькі фотографії та студентську пресу і книжкову продукцію. Мистецьких експонатів було 150. Факт виступу на цій виставі приніс безсумнівний успіх для української справи. В томуж часі повідомляє управа ЦеСУСа президію CIE, що українська студентська спортова репрезентація візьме участь у міжнарод. студентських спортових ігрищах, які мають відбутися в Парижі в місяці серпні. Зо знаних причин участи всеж ця Репрезентація не взяла. Про це було в свій час подрібно писане в усій нашій пресі.

Від того часу, себто від спроби нашого студентства приняти участь в міжнародніх студентських спортових ігрищах, почали скрито і явно працювати ворожі нам чинники та старатися за виключення ЦеСУСа зо CIE.

Вже на Раді CIE в Шефільді в січні 1938. року була спроба, інспірована без сумніву поляками, позбутись українців, як членів CIE. А коли на феріях 1938. року відбувся черговий зізд CIE в Глесгові, Англія, то Президія конгресу, покликуючись на рішення в Шефільді, яке фактично не винесло жадного остаточного рішення в справі членства ЦеСУСа в CIE, не допустила безправно нашого делегата на офіційні наради, проти чого подав цей делегат відповідний меморіял-протест.

Всеж ЦеСУС, не дивлячись на скомпліковані відносини, серед яких відбувалась праця на міжнародньому форумі, не думає залишити там свою працю, а, навпаки, поширити її і на інші міжнародні осередки.

У звіті управи звернено зокрема увагу на українське студентство східніх земель, що гекатомби жертв кладе на жертвеннику визволення нації з під московсько-большевицького ярма. Не можна говорити про якусь окрему організованість і працю східньо-українського студентства, бо режім терору большевизму не дозволяє на якебудь, хоч примітивне, національне українське життя. Умовини боротьби східньо-українських земель є того роду, що український визвольний фронт проти большевизму влонює в себе всі позитивні верстви українського суспільства, а в тому числі і студентство. Слід підмітити, що на східніх землях начислюють біля десяти тисяч українських студентів на засланні.

Після вибору нової управи, в склад Президії якої входять: президент — інж. Дмитро Равич; секретар — дк. Богдан Модрицький та фінансовий референт — дк. Омелян Бачинський, принято було цілий ряд резолюцій, які діляться на культурно-суспільні, організаційні, міжнародні та економічні.

XI. Звичайний Зізд ЦеСУСа, визнаючи заслуги Ярослава Барановського за час його президентства в роках 1933—1938 перед українським студентством, іменував Ярослава Барановського першим почесним президентом ЦеСУСа.

В неділю, 18. червня, передполуднем делегати зізду взяли участь у Службі Божій та панахиді по студентах, які зложили свої буйні голови на жертвеннику Батьківщини.

Пополудні відбулася друга частина зізду, в якій крім делегатів взяло участь також ширше громадянство. Між гостями були: генерал Віктор Курманович, голова філії ІНО д-р Остап Грицай, провідник німецького студентства для звязку з чужинецькими студентами д-р Качінка, та представники українського робітництва. Відчитано багато привітів від ріжних українських організацій та українських громадських діячів.

У цій частині зізду відчитано низку рефератів, які дали образ широкої діяльности українського студентства. Було би варто хоч коротко зупинитись над переповідженням тих докладів, які вислухали присутні делегати та гості із небувалим зацікавленням. Один реферат ішов за другим (а їх було вісім) та нікого не тільки не томив, а навпаки, й останні реферати були з рівним зацікавленням вислухані. Подаємо хоч їх назви: „Український націоналізм та студентство" (УСТ „Зарево" — Берлін), „Організованість, праця на вишкіл українського студентства" (УАТ „Січ" — Відень), „Здоровля нації та українське студентство (УСТ „Січ" — Ґрац), „Український театр на службі нації" (УСТ „Зарево" — Берлін), „Українське студентство З. Д. П. Америки та Канади" (Ню Йорк), „Українська Далекосхідня Січ" (УДС — Харбін), „Праця української молоді в Бачці і Сремі в Югославії" (УСГ — Загреб, на прохання Союзу Українських Школярів в Бачці і Сремі), „Українське студентство й еміграція в Франції" (УСТ — Париж). Слід підмітити доклади представника українського студентства Америки й Канади М. Дудри з Ню Йорку та делегата Української Далекосхідньої Січи Л. Шевченка з Харбіну. Перший з них закликав Старий Край більше цікавитись українською молодю в Новому Світі, а рівночасно закликав українську молодь Нового Світу зближитися до студентства українських земель через приїзд на студії до Европи. Другий — делегат Далекосхідньої Січи з Харбіну — описавши життя української далекосхідньої молоді, закінчив свій реферат такими словами: „Не забуваймо, що тільки 50 років тому Зелений Клин був дикою країною, без найменших признак якоїнебудь цивілізації. І тільки кольонізаційному ґенієві української нації цей край завдячує, що він досяг свого сучасного розвитку. Зелений Клин є витвором українських рук, тому повинен належати українцям, і тільки українцям!"

Відсліванням національного гимну і пісні „Не пора" закінчився XI. Зізд ЦеСУСа. Зізд був яскравим доказом обеднуючої сили ідеї українського націоналізму, довкола якої гуртується все свідоме й активне українське студентство, що разом з іншими шарами громадянства, вірні гаслові „книжка і меч" бореться за здійснення нашої великої Мети!

В. Модрицький, секретар.

ПІД АРЕШТОМ.

Д-р Джеймс Монров Смит, бувший президент Луїзіянського Стейтового Університету, вертається в автомобілі зо своєю жінкою до Бетон Руж, де його жде арешт під закидом спроневірення фондів університету на суму 100,000 долярів.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ПАЛМЕРТОН, ПА. Піврічні збори Бр. св. О. Николая, від. 369., відбудуться в пятницю, 14. липня, точно в 7. години ввечір. Місце всім відоме. На порядку зборів буде справоздання контрольорів за 6 місяців. Є також інші справи до полагодження. Тому обовязком кожного члена є явитися на збори. Довгуючі члени зволять прийти й вирівняти свої залеглі вкладки. — М. Куба, секр.

ГЕМПСТЕД, І. АЙ., Н. Й. Піврічний мітінг Тов. Зап. Січ, від. 327., відбудеться дня 14. липня, себто в другу пятницю по першім. Збори відбудуться, де звичайно. Проситься всіх членів прибути на ці збори, бо є важні справи до вирішення. Початок мітінгу точно в годині 8. вечором. — Іван Гречин.

В поліційній станиці.

„Я покликав вас сюди в справі бійки...

„А но, то добре. Я готов. З ким маю битися?

МЕТУШЛИВЕ ЖИТТЯ ШКІДЛИВЕ.

У нашій добі електрики все скоро гонить, їде, летить та пливе: авта, літаки, ґазолінові кораблі. У миг ока отримуємо вісті і з найдальших закутин нашого світу телеграфічно, телефонічно та при помочі радіового пересилання. І через те всі люди кудись гонять, летять, їдуть, сперечаються над щойно отриманими вістями з Европи або Азії. Всі метушаться. Метушаться і не мають часу спокійно роздумувати та виробляти собі світогляд. От іще одної думки не передумав чоловік, а тут уже нова народжується на підставі нових вістей з часопису, або радія... І тому тепер так мало людей з виробленим світоглядом, людей характерних. Тепер навіть інтеліґенти виглядають на всезнайків, що мало що дійсно та глибоко знають.

Коли шлунок переладуємо, то будемо хворі на нестравність та на всякі інші шлункові недомагання. А чиж не те саме стається і в голові, коли надто багато вражінь приходить у короткому часі й нема часу їх передумати-упорядкувати? Так, можна захворувати і на розумову „нестравність". Та в таких випадках ми звичайно кажемо, що захворував чоловік на нерви, на нервовий розстрій. І ми переповняємо отакими людьми з нервовими розстроями захисти для божевільних.

Тож не добре жити метушливо, розхристано. Треба придержуватись уміркуваности та рівноваги і серед отої метушні, що ми тепер живемо, щоб здоровля зберегти.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ТАРЗАН І СЛОНОЛЮДИ (24)

Тарзан наступав сміливо на гарчачі гиени. Звірята відійшли і сховалися в лісі. А тепер малполюд приступив до слона Тантора, якому звисала шкіра, бо вже видно він був багато днів без їжі і води.

Майже ціле життя Тарзан був у приязні з Тантором. Він цього слона не бачив іще ніколи, але для нього він був Тантор. Це імя і приязнь були до всіх слонів. Отже Тарзан говорив до нього лагідною мовою нетрових звірят.

Може Тантор і не розумів цих слів — хто може знати? Але щось, мабуть тон бесіди, дало слонові пізнати, що це приятель. Але слон потребував щось більше від ласкавих слів, отже Тарзан назбирав бамбусових вершків на гостину слона.

А тоді він почав величезну працю, щоб зробити місток, по якім Тантор мав вийти на волю. Для Тарзана це була легка робота приязні, але вона стала йому у великій пригоді в небезпечних днях, що лежали в будучності великого пана нетрів.